سولو

سنڌي گرامر

۽ مضمون

ٻاگو ڀهريون

(سنڌي ٽئين ۽ چوٿين ڪلاس لاءِ)

مصنف:

جمال الدين هوت خان خاصخيلي

(ايم - اي)

اسسٽنٽ ماسٽر ٽريننگ اسڪول سڪرنڊ

دفعو ۱]   سال ۱۹٦۸ع   [تعداد ۱۰۰۰

قيمت ۵۰ پئسا

ڇپائيندڙ:

مختيار بڪ ڊيپو

مسجد روڊ نواب شاهه

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

ديباچو

گرامر ٻوليءَ جي سونهن آهي. استادن کي گهرجي ته شاگردن کي گرامر جي واقفيت درست طريقي سان ڏين جيئن کين ڏکيائي نه ٿئي. مون شاگردن جي آسانيءَ لاءِ هيءُ ننڍڙو گرامر محترم محمد نبي صاحب مالڪ مختيار بڪ ڊيپو نوابشاه جي حڪم تي تيار ڪيو آهي. اميد ته استاد صاحب دلچسپيءَ سان ڪم ڪري آئينده جي ابف جي صحيح رهبري و رهنمائي ڪري پنهنجي فرض ادائيءَ ۾ ڪوتاهي نه ڪندا.

گرامر سان گڏ مضمون- آکاڻيون ۽ خطن وغيره جا نمونا پڻ ڏنا ويا آهن.

اميد ته هيءُ گرامر ٽئين ۽ چوٿين ڪلاس جي شاگردن لاءِ نهايت مفيد ثابت ٿيندو.

١٢-٢-١٩٦٨ع

جلال الدين مومن

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

سولو سنڌي گرامر

ڀاڱو پهريون

سنڌي ٻولي

اسان جي مادري زبان سنڌي آهي. ان ۾ ٥٢ اکر آهن. سنڌي ٻولي ۾ عربي پارسي ۽ سنسڪرت جا جا اکر ٿوري ڦير ڦار سان مليل آهن.

اکـــر لفظ

اکر:- الف - ب جون جيڪي ٥٢ نشانيون آهن. انهن مان هرهڪ نشاني کي اکر چئبو آهي. مثلاً: م ن و.

لفظ:- ٻن يا ٻن کان وڌيڪ اکرن جو ميڙ جنهن مان پورو مطلب ظاهر ٿئي ان کي لفظ چئبو آهي. مثلاً: کٽ، دري، ڇوڪر، راڻو.

جملو:- جن لفظن مان پورو مطلب نڪري ان کي جملو چئبو آهي.

مثلاً ڳلاب انب ڪاڏو.

سٺا ڇوڪر اسڪول ۾ سوير اچن ٿا.

گرامر:- اسان جيڪي لفظ، جملن ۾ ڳالهايون، لکون ۽ پڙهون ٿا سي قاعدي تي ٺهيل آهن. اهڙي قاعدي کي گرامر چئبو آهي.

گرامر کي صرف نحو ۽ وڀا ڪرڻ ۾ چئبو آهي.

ڳالهائڻ جا لفظ:- اهي لفظ جي اسين ڳالهائڻ ۾

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

ڪم آڻيون ٿا ۽ انهن جو جدا جدا مطلب آهي، تن کي ڳالهائڻ جا لفظ چئجي ٿو.

اهي ڌار ڌار مطلب ڏيکاريندڙ، ڳالهائڻ جا لفظ اٺ آهن.

۱- اسم ۲- فعل ۳- صفت ۴- ظرف ۵- ضمير ۶- حرف جر ۷- حرف جملو ۸- حرف ندا.

اسم معنيٰ نالو

۱- فضل محمد ڪتاب پڙهي ٿو.

۲- زيب النساء اسڪول وڃي ٿي.

۳- رڍون، ٻڪريون، ڳئون ۽ مينهيون گاهه کائين ٿيون.

۴- علي نواز شهر مان صوف ۽ ڪيلو وٺي آيو.

۵- انورحسين گهر مان ٿي اسڪول پهتو.

۶- رلڻ بي حيائي وارو ڪم آهي.

۷- صفائي واري ماڻهو کي بيماري ڪانه ٿيندي.

۸- بهادري ۽ هوشياري، ڏاڍي جي نعمت آهي.

سمجهاڻي:- پهرئين جملي ۾ فضل محمد ٻئي جملي ۾ زيب النساء ماڻهن جا نالا آهن. ٽئين جملي ۾ رڍون،

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

ٻڪريون، ڳئون ۽ مينهون جانورن جا نالا آهن- چوٿين جملي ۾ صوف ۽ ڪيلو شين جا نالا آهن- پنجين جملي ۾ گهر ۽ اسڪول جاين جا نالا آهن- ڇهين جملي ۾ رلڻ ڪم جو نالو آهي- ستين جملي ۾ صفائي ۽ بيماري حالتن جا نالا آهن- اٺين جملي ۾ بهادري ۽ هوشياري خاصيتن جا نالا آهن-

وصف: ماڻهو، ساهواري، شئي، جاء، ڪم حالت ۽ خاصيت جي نالي کي اسم چئبو آهي-

اسم جي سمجهاڻي

١- نالا ماڻهن جا:- ڪريم بخش، اسلم، عبدالرشيد، محمد عرس، فاطمه، مريم، مهرالنساء وغيره-

٢- نالا ساهوارن جا:- اٺ، گهوڙو، رڍ، ٻڪري، نانگ ٻلا، پوپٽ، مک، ڏينيو، ڪئلي وغيره-

٣- نالا شين جا:- پين، سليٽ، ڪتاب، بوڪس، انب، صوف، دلو، مٽ، بتي وغيره.

٤- جاين جا نالا:- مسجد، مندر، اوطاق، گهر، اسڪول ٿاڻو، اسپتال، لانڍي وغيره-

٥- نالا ڪمن جا:- اچڻ، وڃڻ، گهمڻ، پڙهڻ، ڏهڻ، ڪاٽڻ، ڏيڻ، وٺڻ، سمهڻ وغيره-

٦- نالا حالتن جا:- اميري: فقيري، غريبي، تونگري، پيري، جواني، ٻالپڻ، ننڍپڻ وغيره-

٧- نالا خاصيتن جا:- هوشياري، بهادري، سچائي، ڪوڙائي لچائي، ڪڌائي، ڪاڙهاڻ، ڪاراڻ وغيره.

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

استعمال

هيٺين جملن مان اسم ڳولهيو

١- گلاب، روزانہ مکڻ ماني کائي ٿو.
٢- يارمحمد، بازار مان ٻارن لاءِ ڪپڙا، رانديڪا ۽ زيتون ورتا.
٣- دولت، محنت سان ڪمائي سگهجي ٿي.
٤- تندرستي، دولت کان وڌيڪ آهي.
٥- ڪڏائي وارو ماڻهو ڪڏهن بہ سک حاصل نہ ڪندو.
٦- نئڙين ۾ پرائڻ گهرجي.
٧- ٻيلي ۾ ڪاٺ، لاڪ، ماڪي ٿئي ٿي.
٨- ڏيڻ ۽ رئڻ دل جي هيئان آهي.

صفت معنيٰ ساراه

١- ارشد؛ نئين سليٽ ورتي آهي.
٢- زينب چڱو پرت پرينڊی آهي.
٣- مٽ ۾ ڪنو پاڻي پيل آهي.
٤- ميرخان کي ويهہ روپيا آهن.
٥- رستي تي ٿلهو ماڻهو وڏي پنڪي سان ڪميت گهوڙي تان ڪريو.

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

٦- جابلو ماڻهو بدن جا طاقت وارا ٿين ٿا.

٧- هوائي جهاز ساموندي جهازن کان تکا آهن.

سمجهاڻي:- پهرين جملي ۾ ٽئين لفظ سليٽ (اسم) جي ”واڪاڻ“ (صفت) ٿو ڪري. ٻئي جملي ۾ چڱو لفظ پرت جي ساراه يا ”گڻ“ ٿو ٻڌائي ٽئين جملي ۾ ڪنو لفظ پاڻيءَ جو ”اوگڻ“ ٿو ٻڌائي چوٿين جملي ۾ ويهه لفظ روپين جو عدد ٿو ٻڌائي ۽ ”وڏو“ لفظ پتڪي جي ”ديگهه“ ٿو ٻڌائي. ڇهين جملي ۾ جابلو لفظ ماڻهو جو ”قسم“ ٿو ٻڌائي. ستين جملي ۾ ”هوائي“ ۽ ”ساموندي“ لفظ جهازن جا قسم ٻڌائين ٿا.

وصف: اهو لفظ. جو جملي ۾ اسم جو گڻ اوگڻ قسم. انداز. مقدار يا فائده ڏيکاري ان کي صفت چئبو آهي.

مثال

١- گڻ ڏيکاريندڙ لفظ:- چڱو. مٺو. تکو. ڀلو. چالاڪ. بهادر. هوشيار. محنتي. سچار. مٺو. ڏاهو. وغيره.

٢- اوگڻ ڏيکاريندڙ لفظ:- بڇڙو. رول. خراب. ڪنو. چريو. ڊلو. سست. مٺو. ڪتو. ردي وغيره.

٣- قسم ڏيکاريندڙ لفظ:- ديسي. ولائتي. ساڪرو. ساموندي خيربوري. ٿري. مرداڻو. ٻاراڻو وغيره.

٤- انداز ڏيکاريندڙ لفظ:- هڪ. ٻه. ڏهه. ويهه. پنجاه

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

لک، ڪروڙ، چوٿو، اڌ، منو، وغيره.
٥- مقدار ڏيکاريندڙ لفظ:- وڏو، ننڍو، ٿلهو، سنهو، ٻندرو ويڪرو، اوچو، اتاهون، موڪرو، گهورو وغيره.

استعمال

هيٺين جملن ۾ صفتون ڳوليو
١- يوسف جو سنو ڏاند چورائجي ويو.
٢- اسان خراب شيون نه وٺندا آهيون.
٣- هڪ وڏي بلا سيالڪوٽي بندوق سان ماري ويئي.
٤- پنج ڇوڪر، ٻن روپئن جي مٺائي مورائي حلوائي وٽان وٺي آيا.
٥- گل حسن ننڍڙي پيڻ لاءِ سنهو رئو سفيد چولو ۽ سوني منڊي آندي.
٦- شينهن سيني جانورن جو سردار آهي.
٧- چڱا ڪن چڱايون مٺايون مدن.
٨- اسان جي سنڌي ٻولي مغربي پاڪستان ۾ ٽيون نمبر حيثيت رکي ٿي.

٣- فعل معني ڪم

١- رشيد اسڪول ۾ ويٺو آهي.
٢- استاد، شاگردن جي خدمت ڪري ٿو.
٣- ڪاسائي ڇيلو ڪٺو.

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

٤- ڳوٺري ۾ پنج سير کنڊ پوندي.
٥- هوشيار شاگرد ڪلاس جو مانيٽر ٿيندو.

سمجهاڻي:- پهرئين جملي ۾ رشيد اسڪول ۾ ويٺو آهي. ان مان رشيد جي اسڪول ۾ "هئڻ" جو پتو پوي ٿو. ٻئي جملي ۾ شاگردن جي خدمت "ڪرڻ" جي خبر پوی ٿي، ٽئين جملي ۾ چيلي تي "سهڻ" جي سڌ پوي ٿي. چوٿين جملي ۾ کنڊ جي "پوڻ" جي خبر پوي ٿي. پنجين جملي ۾ مانيٽر "ٿيڻ" جي پڪ ملي ٿي.

وصف: اهو لفظ جو جملي ۾ هئڻ، ڪرڻ، سهڻ، پوڻ يا ٿيڻ جي معنيٰ ڏيکاري ان کي فعل چئبو آهي.

مثال

١- هئڻ وارا لفظ:- آهي، هو، هوندو، هئا، آهيون، هجي آهن وغيره.
٢- ڪرڻ وارا لفظ: ڊوڙيو، چڙهيو، ڪن ٿا، ڪيو اٿن گهمان، وهندو، ويٺو، سمهيو وغيره.
٣- سهڻ وارا لفظ:- ڪٺو، وڍيو، چيريو، ڦاڙيو، ماريو، لکيو، پڙهيو وغيره.
٤- پوڻ وارا لفظ:- پيو، پوندو، پون، پوان، پوندس، پونداسين وغيره.
٥- ٿيڻ وارا لفظ:- ٿيو، ٿـو، ٿيندو، ٿئي، ٿيندا، ٿيندم، ٿينديون وغيره.

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

استعمال

هيٺين جملن مان فعل ڳوليو

١- اڪبر، گهر ۾ ڪونه هو آهي.
٢- اسلم، ميوو ڪاٽي ٿو.
٣- نانگ ماريو ويو.
٤- چاءِ هرڪو پيئي ٿو.
٥- احمد علي خط لکي ٿو.
٦- روشن علي ڦرجي ويو.
٧- مشتاق هڪ روز ۾ چاق ٿيندو.
٨- اسان جو ڪم ائين پيو آهي.

٤- ضمير معنيٰ عيوضي

غلط جملا	صحيح جملا
١- امير بخش اسڪول ۾ آيو پر امير بخش موٽي ويو.	١- امير بخش اسڪول ۾ آيو ۽ هو موٽي ويو
٢- انور! انور! اچ ته نوابشاهه هلون.	٢- انور! تون اچ ته نوابشاهه هلون
٣- چاقو، چاقو مون وٽ هو چاقو چور کڻي ويو.	٣- چاقو جيڪو مون وٽ هو سو چور کڻي ويو
٤- مڇي، مڇي مون ورتي هئي مڇي ٻلي کائي ويئي.	٤- مڇي جيڪا مون ورتي هئي سا ٻلي کائي ويئي

سمجهاڻي:- پهرين جملي ۾ اميربخش ٻه ڀيرا ڪم

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

آندل آهي جنهن ڪري اهو جملو درست نٿو لڳي ان کي درست ڪرڻ لاءِ صحيح جملا جي خالي ۾ جملي ۾ امير بخش ٻئي جي جاءِ تي **هو** لفظ ڪم آندل آهي.

امير بخش لفظ اسم آهي ۽ هو لفظ ان جي بدران ڪم آندل آهي. ٻئي جملي ۾ انور ٻه دفعا ڪم آندل آهي ۽ سندس سامهون ٻئي انور لفظ بدران **تون** لفظ ڪم آندل آهي. اهڙي طرح ٽئين جملي ۾ چاقو لفظ ٽي دفعا ڪم آندل آهي ۽ سندس سامهون ٻئي ۽ ٽئين چاقو لفظ بدران **جيڪو** ۽ **سو** لفظ ڪم آندل آهن. چوٿين جملي ۾ مڇي لفظ ٽي دفعا ڪم آندل آهي ۽ سندس سامهون ٻئي ۽ ٽئين مڇي لفظ بدران **جيڪا** ۽ **سا** لفظ ڪم آندل آهن.

مطلب ته:- هو، تون، جيڪو، سو، جيڪا ۽ سا لفظ اسم جي بدران ڪم آيل آهن.

وصف:- اهي لفظ جيڪي اسم جي بدران ڪم اچن تن مان هر هڪ کي **ضمير** چئبو آهي.

مثال

آءٌ، اسين، تون، توهان، هو، اهي،. ڪير، ڪجاڙو، سو، سا، جيڪو، جيڪا، پاڻ، پنهن، خود، هن، انهن، ڇا وغيره.

استعمال

١- اسان کي جڳائي ته پين جي ڪم اچون.

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

٢- ڪير ٻه ڪنهن جي ڪونه ٿو ٻڌي.
٣- جيڪي پڙهيا سي وڏي مان رسيا.
٤- اوهان ڪي ڇا گهرجي، مون وٽ الله جو ڏنو سڀ ڪي آهي.
٥- ڪهڙو نه چڱو ٿئي جو اهي ٻه اچي وڃن.
٦- ڏاڍن مان ڪير سينا ساهيندو.

٥ ظرف معنيٰ ٿانءُ

١- اڄ، عليم ڻاروشاه ويندو.
٢- جميل ڪڙو پڙهي ٿو.
٣- چوڪر مٿي ٿي ويهه.
٤- اسلم، دوست جي ڪتابن کي هٿ نه لاتو.
٥- مس مس تو منهن ڏيکارين.

سمجهاڻي:- پهرئين جملي ۾ آهي ته عليم ڻاروشاه ويندو- جنهن مان اها خبر پوي ٿي ته هو اڄ ويندو يعني وقت جي سڌ پوي. اهڙي طرح ٻئي جملي ۾ جميل جي پڙهڻ جي سڌ پوي ٿي ته هو ڪهڙي ريت پڙهي ٿو- ٽئين جملي ۾ مٿي ويهڻ مان جاءِ جي خبر پوي ٿي - چوٿين جملي ۾ ڪتابن کي هٿ نه لائڻ ناڪار جي معنيٰ نڪري ٿي. اهڙي طرح پنجين جملي ۾ مس مس لفظ مان قدر جو پتو پوي ٿو.

وصف:- اهو لفظ، جو فعل، صفت ۽ ٻئي ظرف سان لڳي، ان مان وقت، جاءِ، ناڪار، ريت يا قدر جي معنيٰ نڪري ان کي ظرف چئبو آهي.

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

مثال

١- وقت ڏيکاريندڙ لفظ:- اڄ، صبحاڻي، ڪالهه، هينئر تيون ڏينهن، ٻيهر، سدائين، هيڪر، سال بسال، نيٺ، ڏهاڙي وغيره ـ

٢- جاءِ ڏيکاريندڙ لفظ:- جت، ڪٿ، هيٺ، مٿي، هت ات، جـڏي، تيـڏي، اندر، ٻاهر، جيـڏانهن، ڪيڏانهن وغيره ـ

٣- ناڪار ڏيکاريندڙ لفظ:- نه، ڪونه، مَ، ڪين هرگزنه، ٻنهنه، ڪانه وغيره ـ

٤- ريت ڏيکاريندڙ لفظ:- مس مس، هرويرو، تکو، ڍلو، هوريان آهستي، جلدي، خوشئون، رنجئون، حڪما حڪم، اجائي، تورو، گهڻو، وغيره ـ

استعمال

١- هينئر اسان کي موڪل ملي آهي ـ

٢- سال بسال ساليانو امتحان ٿئي ٿو ـ

٣- جتي اٿ تتي جت ـ

٤- هيٺ جر مٿي مچر پاسي ۾ وڏواهه ـ

٥- ڇڱا ٻار ڪونه گسائيندا آهن ـ

٦ مَ کي روءُ مَ کي رڙ مَ ڪر داهون ـ

٧- ڇڱا ماڻس تو کي حڪما حڪم وٺي ويندا ـ

٨- قرباني دليئون ڪرڻ گهرجي ـ

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

صفت ۽ ظرف ۾ فرق

١- گھڻو ڪري جملن ۾ صفت اسم جي اڳيان ايندي آهي ۽ ظرف اسم جي پٺيان فعل جي اڳيان ايندو آهي- ڪڏهن ظرف جملي جي منڍ ۾ ايندو آهي.

مثال

١- چڱو ڇيلو وڪامي ويو، چڱو، صفت اسم جي اڳيان آهي .

٢- ڇيلو چڱو آهي . چڱو ظرف اسم جي پٺيان ۽ فعل جي اڳيان آهي .

٣- اڄ سوير موڪل ملي آهي.
اڄ ظرف جملي جي منڍ ۾ آهي .

ساڳيا لفظ صفت ۽ ظرف

١- پيلو گھوڙو تکو هلي ٿو.
پيلو صفت

٢- گھڙو پاو تکو هلي ٿو.
پيلو ظرف

٣- سٺا ٻار ماءُ ۽ پيءُ جو ادب ڪن ٿا .
سٺا صفت

٤- ٻار سٺا ماءُ ۽ پيءُ جو ادب ڪن ٿا .
سٺا ظرف

حرف جر (معنيٰ) لاڳاپو رکڻ

١- بشير، بينچ تي ويٺو آهي .

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

٢- مس "۾" هٿ نه پرجن.
٣- نذير ٻنگ "مان" رومال ڪڍيو.
٤- اسان "جو" گهوڙو تکو آهي.
٥- ڏنار مال "سان" ويندو آهي.

سمجهاڻي:- پهرئين جملي ۾ بشير بينچ تي ويٺو آهي- انهيءَ جملي مان "تي" لفظ ڪڍي ڇڏجي ته جيڪر جملو اڻپورو ۽ اڻ وڻندڙ ٿي پوندو ٻئي جملي ۾ "۾" لفظ مس سان لاڳاپو رکي ٿو. ان کان سواءِ جملو نه ٿو ٺهي. اهڙيءَ طرح ٽئين جملي ۾ "مان" لفظ رومال لفظ سان لڳل آهي. چوٿين جملي ۾ "جو" لفظ گهوڙو لفظ سان لاڳاپو رکي ٿو. پنجين جملي ۾ "سان" لفظ مال سان واسطو رکي ٿو.

مطلب ته: تي، ۾، مان، جو، سان لفظ اسم يا ضمير سان تعلق رکن ٿا ۽ ان جو مطلب چٽو ظاهر ڪن ٿا.

وصف:- اهڙا لفظ جي جملي ۾ اسم يا ضمير جي پٺيان اچي صحيح معنيٰ ظاهر ٿا ڪن تن کي "حرف جر" چئبو آهي.

مثال

جو، سندو، ۾، منجهه، لاءِ، کان، تان، وٽ، منجهان منجهون، ڪاڻ، واسطي وغيره.

استعمال

هيٺين جملن ۾ حرف جر چونڊيو:

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

١- پيتي ۾ ڪپڙا، ڪتاب رکيا آهن.
٢- اسان سان ڪير به مقابلو ڪري نه ٿو سگهي.
٣- اوهان وٽ جيڪي آهي سو اسان کي ڏيو.
٤- ڏنار کان سواءِ ڏڻ رلي وڃي ٿو.
٥- گلاب واسطي مون تڪليف ورتي.
٦- سمجهه سان هلڻ ڪري آدمي کي فائدو آهي.
٧- دلي جي پاڻي کان گهگهي جو پاڻي ٿڌو آهي.
٨- نيڪي ڪري پاڻي ۾ ٻوڙ.

٧- حرف جملو

معني ملائيندڙ

١- محسن "يا" مجاهد اچي.
٢- اسين "۽" اوهان ڀائر آهيون.
٣- آءٌ اڄان ها "پر" ڪم ٿي پيو.
٤- انسان "ته" خطا جو گهر آهي.
٥- اوهان "به" ڪڏهن ته اچو!
٦- اڪرم "توڙي" انور ٻئي هڪ جهڙا هوشيار آهن.

سمجهاڻي:- پهرئين جملي ۾ ٻن ماڻهن مان هڪ ماڻهو اچي، وچ ۾ "يا" لفظ آهي جو ٻنهي کي ڌار ڪري ٿو. ٻئي جملي ۾ "۽" لفظ اسين ۽ اوهان کي ڳنڍي ٿو. ٽئين جملي ۾ "پر" لفظ اڄان ها جملي کي ڪم ڪي ٿي پوڻ واري جملي سان ملائي ٿو. چوٿين جملي ۾ "ته" لفظ انسان کي آخري فقري سان ڳنڍي ٿو.

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

پنجين جملي ۾ "ٻه" لفظ اوهان لفظ کي پوئين جملي سان ملائي ٿو - ڇهين جملي ۾ "توڙي" لفظ اڪرم ۽ انور کي ملائي ٿو.

وصف:- جيڪو لفظ ٻن لفظن يا جملن کي ڳنڍي ان کي حرف جملو چئبو آهي.

مثال

اگرچه، ۽، ٻه يا، توڙي، جيتوڻيڪ، مثان، ڇاڪ، ته، جو وغيره.

استعمال

١- سچ ڳالهائڻ مان ڪڏهن ٻه نقصان نه آهي.
٢- ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون گڏ پڙهن ٿا.
٣- مون ڇا ڪيو جو پيسا بچائي واپار ۾ سيڙهايا!
٤- اسان ۽ اوهان پاڻ ۾ گڏ رهي، هڪ ٻئي جي صحبت مان پرائيندا سون -
٥- اوهان واعدي تي ڪونه پهتا تنهنڪري ڏنڊ ڏي -
٦- هرهڪ کي گهٽيئي ڪم آهن جيئن ته پڙهڻ، لکڻ گهمڻ، کائڻ وغيره -
٧- انب کاءُ يا ماني -
٨- سيٺ، کي ايترو پئسو ٻه ڪونه هو، پر هو سخي مرد هو تنهنڪري ڪيترن ٻه ڪري کوه کٽايائين.

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

٨- حرف ندا

معنيٰ سڏ

١- ”او“! ڇوڪر هيڏانهن اچ-
٢- ”واه ري“! امين اڄ تون سوير آيو آهين.
٣- ”من“! الله اسان تي راضي ٿئي.
٤- ”افسوس“! سورهيه مارجي ويو-
٥- ”بلي“! مڙس به ڪو جوڌو آهين.
٦- ”مار“! هوائي جهاز ڪيترو نه مٿي آهي-
٧- ”بيشڪ بيشڪ“! اڄ منهنجي دل بهار پئي ٿئي-
٨- ”هون“! پري ٿي ويهه-

سمجهاڻي:- پهرين جملي ۾ ڇوڪر کي سڏ ڪرڻ لاءِ ”او“ لفظ ٻڌائي ٿو ته هيڏي اچ- ٻئي جملي ۾ امين جي سوير اچڻ ”واه ڙي“ لفظ خوشي جو ڪم آندل آهي. ٽئين جملي ۾ ”من“ لفظ سڏ جي معنيٰ ڏيکاري ٿو چوٿين جملي ۾ ”افسوس“ ارمان جي معنيٰ ٻڌائي ٿو پنجين جملي ۾ ”بلي“ لفظ مان ڏڪار جي معنيٰ نڪري ٿي ڇهين جملي ۾ ”مار“ لفظ مان عجب جي معنيٰ نڪري ٿي ستين جملي ۾ ”بيشڪ بيشڪ“ لفظ دل جي خوشي ڏيکارين ٿا اٺين جملي ۾ ”هون“ لفظ ڌڪار جي معنيٰ ڏيکاري ٿو.

حاصل مطلب ته: او، واه ڙي، من، افسوس، بلي، مار، بيشڪ بيشڪ ۽ هون لفظن مان دل جي حالت

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

جهڙوڪ: خوشي سڏ، ارمان، ڪاوڙ ۽ ڏڪار وغيره.

وصف: اهو لفظ، جو سڏ ڪرڻ جي ڪم اچي يا منجهانئس دل جي ڪا حالت خوشي، ارمان، ڪاوڙ، ڏڪار يا سڏ جي معنيٰ نڪري ان. کي حرف ندا چئبو آهي.

حرف ندا هميشه جملي جي منڍ ۾ ايندو آهي.

مثال

واه واه، شاباس بلي بلي، افسوس، اف خيرئي خير، شال، هاءِ هاءِ، هون هون، بغدادڙي، چور چور، شل، اڙي، الائجي، گهوڙاڙي وغيره.

استعمال

١- واهه واهه اسين پاس ٿياسون.
٢- شال! اوهان سلامت هجو.
٣- بغدادڙي! هنن سان ڦر ٿي ويئي.
٤- هاءِ هاءِ چڱا ماڻهو موڪلائيندا پيا وڃن
٥- هون! متان اهڙو ڪم ڪيو اٿئي
٦- خبردار اجايو گوڙ نه ڪر
٨- چا! تو سڄو ڏينهن راند ڪئي

اسين جيڪي لفظ ڳالهائڻ وقت ڪيون يا لکون ٿا سي ڪل اٺن قسمن جا آهن.

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

١- اسم ٢- صفت ٣- فعل ٤- ضمير ٥- ظرف
٦- حرف جر ٧- حرف جملو ٨- حرف ندا.
ڪتابن، اخبارن ۽ رسالن ۾ جيڪي لکيل آهن،
اهي سڀ الف ب جي ٻاونجاهه اکرن مان ٺري گهري
ڪم پئي آيا آهن. انهن اکرن مان جيڪي لفظ ٺهن
ٿا سي گرامر جي انن لفظن ۾ سمائجي وڃن ٿا.

اسم جو عدد

١- ڇوڪر هڪ پينسل ورتي
٢- ڇوڪر پنج پينسلون ورتيون

سمجهاڻي: پهرئين جملي ۾ ڇوڪر هڪ پينسل ورتي
آهي ۽ ٻئي جملي ۾ پنج پينسلون آهن هڪ پينسل کان
پنج پينسلون گهڻيون آهن ان ڪري هڪ پينسل اسم
جو عدد واحد ٿيو ۽ پنج پينسلون اسم جو عدد جمع
ٿيو.

وصف: واحد معنيٰ هڪ
جمع: معنيٰ هڪ کان وڌيڪ

مثال

واحد: هڪ هڪڙو، اڪيلو، ڇڙو وغيره.
جمع: پنج پندرهن، سو، هزار وغيره.

استعمال

١- اسڪول ۾ ٽيهه ڇوڪرا ۽ پنج ڇوڪريون پڙهن

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ٿيون -
٢- ميهار وٽ پندرهن مينهيون، ڏهه ڳئون ۽ هڪ ٻڪري آهي
٣- محمد حسن شاگردن لاءِ ويهه ڪتاب، ٻارهن بڪ، ڏهه سليٽون ۽ هڪ ڊزن پينسلون ورتيون
٤- اڪيلو ماڻهو نه کلندي سونهين نه روئندي

اسم جي جنس

١- پريل وٽ هڪ گهوڙو آهي-
٢- خميسي وٽ هڪ گهوڙي آهي-

سمجهاڻي: پهرئين جملي ۾ پريل وٽ گهوڙو آهي جنهن جي جنس "نر" چوندا آهيون ۽ ٻئي جملي ۾ خميسي وٽ هڪ گهوڙي آهي جنهن جي جنس "مادي" چوندا آهيون تنهنڪري اسم جون ٻه جنسون ٿيون -
هڪ جنس نر ۽ ٻي مادي -

وصف: نر جنس کي مذڪر، مادي جنس کي مونث چئبو آهي-

مثال

مذڪر: گهوڙو، ڳابو، هرڻ، سان، ٻڪر، ڪڪڙ طوطا، تتر، ڳيرا، اٺ، ڏاڙهون، ڪوٽ، رومال، پنڪو انب، ٻڙ، ڪتاب، بوڪ وغيره -

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

مونث: ڳئون، ٻڪري، رڍ، جهرڪي ٻلي، ڪڪڙ هرڻي، ٻدڪ، سرڻ، ڪنولي، هوري، قميص، بينچ، ڪرسي تختي، دري، عورت، ڇوڪري وغيره.

استعمال

هيٺين جملن مان جنسون ڳوليو:

١- اسان وٽ پنج مينهيون، اٺ ڳئون ڏهه ڏاند، هڪ سان، ٽي ڪتا ۽ ٻه ٻليون آهن.

٢- هرڪو پنهنجن پاٿرن، پيرن وارو آهي.

٣- اٺ، ڏاچي، ڳئون- مينهن- ٻڪري رڍ گهرو جانور آهن.

٤- مارڪيٽ ۾ تازيون ڀاڄيون پالڪ- لوڙڪ- واڱڻ ڪريلا- ميها- گوگڙو وڪرو ٿين ٿا.

٥- نيرن تي هڪ اقراٺو ۽ ٻه چانهيون ملن ٿيون.

دور

١- اکر ڇا کي چئجي؟

٢- اکر ۽ لفظ ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

٣- جملو ڇا کي چئجي؟

٤- سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪهڙين ٻولين جا اکر گڏيل آهن؟

٥- سنڌي ٻولي ۾ گهٽا حرف آهن؟

٦- هيٺين لفظن جي معنيٰ ٻڌايو؟

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

صفت، اسم، ظرف، ضمير

٧- جملي ۾ صفت ۽ ظرف ڪيئن سڃاڻجي؟

٨- اسم ۽ ضمير ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

٩- حرف جملو ڇا کي ٿو چئجي؟

١٠- هيٺين جون جنسون ٻڌايو؟

دلو، مٽ، ساسر، دلي، گلاس، مس، پين، چاڪ

١١- هيٺين جا عدد ٻڌايو؟

واچون، سليٽ، قلم، ڪتاب، وهاٽا، گاڏيون، تڪ چوڪر.

١٢- هيٺين لفظن کي گرامر ۾ ڇا چئجي؟

اوطاق، ٻتي، اٺ، وڇڙ، ۽، نه، واه واه، جيتوڻيڪ چانور، هاري، مين، ڪرسي، ماستر، انور، سٺو، ميوو، مکڻ، لوڻ، ڪالهه.

ترڪيب

لفظن کي گرامر جي قاعدي موجب اُنَ لفظن ۾ ورهائڻ کي ترڪيب چئبو آهي.

هيٺين جملن جي ترڪيب ڪريو:

ڪالهه اسان جي اسڪول ۾ عاليشان ڪچهري راند ٿي.

ڪالهه ـــــ ظرف

اسان ـــــ ضمير

جي ـــــ حرف جملو

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

اسڪول ـــــ اسم جنس مذڪر عدد واحد
۾ ـــــ حرف جر
عاليشان ـــــ صفت
ڪپتيراند ـــ اسم جنس مونث عدد واحد
تـــي ـــ فعل

٢- ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون روزانه قرآن مجيد پڙهندا آهن.

ڇوڪرا	اسم جنس مذڪر عدد جمع
۽	حرف جملو
ڇوڪريون	اسم جنس مونث عدد جمع
روزانه	ظرف
قرآن مجيد	اسم جنس مذڪر عدد واحد
پڙهندا آهن	فعل

٣- شاباس! اوهان سڀ سٺا ٻار آهيو.

شاباس	حرف ندا
اوهان	ضمير
سڀ	صفت
سٺا	صفت
ٻار	اسم جنس مذڪر عدد جمع
آهيو	فعل

٤- گلاب وارو ڳاڙهي اڇ ڏاڍو تکو آهي.

گلاب	اسم جنس مذڪر عدد واحد
وارو	حرف جر
ڳاڙهي	صفت

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

اٺ — اسم جنس مذڪر عدد واحد
ڏايو — ظرف
تڪو — ظرف
آهي — فعل

شاگردن کي هينئين سبق ۾ سمجهائڻو آهي ته ترڪيب لفظ جي صورت تي نه پر معنيٰ تي ڪئي ويندي آهي. ڪيترا اهڙا لفظ آهن جن جي آواز ۾ ڪو به تفاوت نه آهي.

مثلاً: ١- اصغر ٻڪي جي وٽ وٺي اچ.

٢- اسلم! نوڙي وٽ ته ٻڪري ٻڌون.

٣- اڄ اوهان وٽ ڪير آيو هو؟

پهرئين جملي ۾ وٽ اسم ٻئي ۾ فعل ٽئين ۾ حرف جر آهي.

ساڳي طرح مڪڙ لفظ اسم به آهي فعل به.

جو لفظ ضمير به آهي ته حرف جملو به.

نوٽ:- استاد صاحب ڪثرت سان استعمال ڪرائي جيئن شاگردن جي ذهن ۾ ترڪيب ۽ معنيٰ چٽي طرح اچي وڃن.

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ٻيا ڳو ٻيون

مضمون نويسي

ڏيڻ مان آڪاڻي

ٽپ: ١- هڪ ڪتي کي گوشت جو ٽڪر هٿ اچڻ ٢- ٻين ڪتن جي خوف کان پري وڃي کائڻ لاءِ خيال ڪرڻ ٣- رستي تي واهه مان ڪتي جو تيڻ ٤- وچ واهه ۾ پنهنجو پاڇو ڏسڻ ٥- دل ۾ ٻئي ڪتي جو سمجهڻ ٦- هيچ ڪري وات وارو ٽڪر ڇڏڻ ٧- لالچ مان نقصا ٿيڻ.

آکاڻي - هڪ ڪتي کي گوشت جو ٽڪر هٿ آيو سو ٻين ڪتن جي خوف کان پري وڃي کائڻ جو خيال ڪري روانو ٿيو. ويندي ويندي رستي ۾ هڪ واهه آڏو آيو سو پار ڪرڻ لاءِ ڪتو اندر گهڙيو. جڏهن وچ تي پهتو پاڻ اندر پنهنجو پاڇو ڏٺائين ۽ ڀانيائين ته هي ڪو ٻيو ڪتو آهي جو گوشت جو ٽڪرو کنيو پيو ٿو وڃي ڪتو لالچ ۽ هيچ ۾ اچي، گوشت جو ٽڪر ڦرڻ لاءِ آلسر ڪيائين جهڙو پنهنجو

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

وات ڪوليائين ٿھڙو اھو گوشت جو ٽڪرو وجي پاڻي ۾ ڪريو. تنھنڪري ڏاھن چيو آھي تہ اڏ ڪي چڏي جو سچي ڏي ڏڪي تنھن ڪي سچي تہ نہ ملي پر اڌ ڪان بہ سڪي.

ٽپن ڊان آڪاڏي ٿاھڻ

ٽپ ١– ھڪ مائي جو نور ڪي پالڻ ٢– نور جو گھر جي پاتين سان ھري مري وڃڻ ٣– مائي پاڻي پرڻ لاءِ وڃڻ ٤– نور جو نانگ سان وڙھڻ ٥– مائي جو نور جا چنبا رت سان پريل ڏسڻ ٦– مائي ڪي شڪ پوڻ ۽ نور ڪي مارڻ ٧– مائي جو پنھنجي ٻار ڪي سلامت ڏسڻ ۽ پڇتائڻ.

نور مائي جي ڳالھہ

ھڪڙي مائي ھڪڙو نور ڏاريو ھو جو گھر جي پاتين سان ڏاڍو ھري مري ويو ھو. مائي پنھنجي ٻار کي پينگھي ۾ سمھاري پاڻ وڏي پاڻي پرڻ. مائي پاڻي پري واپس اچي ڏسي تہ نور گھر جي در وٽ وينو آھي، سندس منھن ۽ چنبا رت سان پريا پيا آھن مائي کي شڪ پيو تہ نور منھنجي ٻار ڪي ماري وڌو آھي سو ڪاوڙجي گھاگھر پاڻي جي جا مٿي تي ھيس سا ڪٽي نور تي اڇلايائين ۽ نور کي اقت ماري وڌائين پوءِ گھر اندر گھڙي ڏسي تہ ھڪڙو وڏو ناگ پينگھي جي پرسان مئو پيو آھي ۽ ٻار گھري ننڊ ۾ ستو پيو

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

آهي. اتي مائي کي ڏاڍو ڏک ٿيو ته ڇو مون ٽڪر
ڪري نور کي ماريو؟ نور ته اڻلڀدو نانگ سان وڙهي
منهنجي ٻچڙي جي جان بچائي آهي!! انهي ڪري ڏاهن
چيو آهي ته "تڪڙو ڪم شيطان جو"

ڏيڻ مان آڪاڙي ٿاهڻ

١- گدڙ ۽ ٻگهه پکي جي ياراني هئڻ سبب هڪ
ٻئي کي دعوت ڏيڻ ٢- اول گدڙ جو ٻگهه پکي کي
دعوت ڪرڻ ۽ کيس بک مارڻ ٣- ٻگهه پکي جو
گدڙ کي دعوت ڏيڻ ۽ ڪانئس وير وٺڻ ٤- جهڙي
ڪرڻي تهڙي ڀرڻي.

گدڙ ۽ ٻگهه پکي جي آڪاڙي

هڪڙي گدڙ ۽ ٻگهه پکيءَ جي پاڻ ۾ گهاٽي ياراني
هوندي هئي. هڪڙي ڏينهن گدڙ ٻگهه پکي کي دعوت
ڏني. گدڙ چاڪبو جو هڪڙي تراڪڙي ٿالهي ۾ کير
وجهي اچي ٻگهه پکي جي اڳيان رکيو. پکي جي ڊگهي
ڳچي ۽ چنهب ٿالهي ۾ مس مس ٿي پهتي ويچاري
ڪائڻ لاء ڏاڍا وس ڪيا. پر نصيب ڪي ڪين ٿيس.
گدڙ جهٽ پٽ لڪ لڪ ڪري ٿالهي صاف ڪري
ورتي. ٻگهه پکي ڏاڍو شرمندو ٿيو ۽ دل ۾ چيائين ته
اڄ گدڙ مون سان ڏاڍي جٽ ڪئي آهي.

ٿورن ڏينهن کان پوء ٻگهه پکي بدلي وٺڻ لاء گدڙ
کي دعوت ڏياري موڪلي، ٻگهه چاڪبو جو قيمون

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ڪتائي ان ۾ مرچ مصالح وجهي هڪڙي ٻڪري ڳچي واري ڳهڳهي ۾ وجهي اچي اڳيان رکيائين ۽ چيائين ته ادا هاڻي اچ ته گڏجي کائون. ڳهڳهيءَ جي ڳچي هئي سوڙهي سو ٻلا گدڙ جو ٿلهو منهن انهيءَ ۾ ڪيئن گهڙي سگهي. ويچاري ويٺي ٻاٽون ڪاڏيون ذرو ذرو ڳهڳيءَ جي ڪنن کي ٿي لڳو اهوئي پئي چٽيائين! ٻگهه پڪي کائي خوش ٿيو. گدڙ جڏهن گدڙ جڏهن موڪلائي گهر ڏانهن روانو ٿيو تڏهن دل ۾ چيائين ته پيلي ٻگهه ته منهنجو به ڪو استاد آهي. سچ آهي ته " جهڙي ڪرڻي تهڙي ڀرڻي".

ڳئون

ٽپ:- ١- بناوت ٢- رنگ ٣- خصلتون ٤- ڪاڏو ٥- رهڻ جو هنڌ ٦- فائدا.

بناوت:- ڳئون هڪ گهرو جانور آهي هنجي بدن تي تمام ننڍڙا وار ٿيندا آهن. هن کي چار ٽنگون: هڪ وات، ٻه اکيون، ٻه ڪن، ٻه سڱ ۽ هڪ ڊگهو پڇ ٿيندو آهي. هن کي چار ٿڻ ٿيندا آهن جنهن مان اسان کير ڏهندا آهيون.

رنگ:- ڍڳين جا ڪيترائي رنگ ٿيندا آهن. جيئن ته اڇيون، ڪاريون ڳاڙهيون ۽ ڀوريون.

خصلتون:- ڍڳين جو اڪثر سڀاءُ ماٺيڻو ٿيندو آهي هندو ماڻهو هن کي (ماتا) ڪري ڪوٺيندا آهن. هي تمام سمجهو جانور آهي.

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

كاڌو خوراڪ: ڍڳيون ساڌو توڙي سڪل گاهه کائينديون آهن. ان کان سواءِ اناج ۽ گوار وغيره شوق سان کائينديون آهن.

رهڻ جو هنڌ:- ڍڳيون گهڻو ڪري دنيا جي هرهڪ پاڳي ۾ رهنديون آهن. خاص ڪري ٿر ۽ سنڌ ته هن جو مرڪز آهي.

فائدا:- هي ڪارائتو جانور آهي. هن مان اسانکي کير ملندو آهي. کير مان تمام گهڻيون طاقت واريون شيون ٺهنديون آهن. ڍڳيءَ جي چمڙي مان جوتا ڪرم پڃالون ۽ ساندارا وغيره ٺهندا آهن.

ٻڪري

ٽپ:- ١- بناوت: ٢- رنگ ٣- خصلتون ٤- کاڌو خوراڪ ٥- رهڻ جو هنڌ ٦- فائدا.

بناوت:- ٻڪري هڪ گهرو جانور آهي. هن جي بدن تي گهاٽا وار ٿيندا آهن. هن کي چار ٽنگون، ٻه اکيون، ٻه ڪن، ٻه سڱ ٻه ٿڻ ۽ هڪ ننڍو پڇ ٿيندو اٿس.

رنگ: هن جا ڪيترائي رنگ ٿيندا آهن جهڙوڪ: ڪاري، اڇي، ڀوري، ڪورهيڙي ۽ ڳاڙهي وغيره.

خصلتون:- هي هڪ حرڪتي جانور آهي. بنان ٻڌڻ جي ذري تائين هڪ هنڌ نه وهندو آهي. ٿورو ڪو ڏڪوئيندو ته نرو ڪٽي وڙهڻ ايندي.

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

کاڌو خوراڪ:- چوڻي ”ھي“ تہ ”اٺ چري ڦيٻھ تہ ٻڪري چري ڇيٻھ“ مطلب تہ ھي ھرھڪ قسم جو کاڌو کائيندي آھي. اڪ جھڙو ڪارو وڻ بہ کايو ڇڏي.

رھڻ جو ھنڌ: ٻڪريون گھڻو ڪري جتي ڪٿي آھن. جھنگلن ۽ ٻيلن ۾ گھٽيون ھونديون آھن ھن جي رھڻ جي جاءِ کي ”واڙو“ چوندا آھن.

فائدا:- ٻڪري مان اسان کي کير ملندو آھي. جنھن مان ڏڌ، مکڻ، گيھہ وغيره ٺھندو آھي. اھي شيون اسان مزي سان کائيندا آھيون. ٻاڪرو گوشت بہ کائڻ ۾ ڏاڍو مزيدار ٿيندو آھي. ٻڪرين جي ڏاس مان ٻوريون، کرڙ وغيرھ ٺھندا آھن. ٻڪرين جي کلن مان ڪرم ۽ سانداز وغيرھ ٺھندا آھن.

مور

ٽپ:- ١- واقفيت ٢- بدني بناوت ٣- رھڻ جو ھنڌ ٤- کاڌو ٥- سڀاءُ ۽ عادتون ٦ ڪم.

واقفيت:- ھن جو قد فوٽ ڪن ٿيندو آھي پر سھڻو ۽ شاندار پکي آھي چوڻي آھي ”مڙس تہ اھڙو آھي جھڙو مور“ تنھنڪري ھي سيڪنھن کي ڏاڍو وڻندو آھي.

بدني بناوت:- ھن جو بدن ننڍو پر پڇ تمام وڏو اٿس جنھن ۾ انيڪ سھڻيون ۽ وڻندڙ پکون ٿينديون آھن. جنھن کي ماڻھو مذھبي ڪتابن ۾ رکندا آھن. ھنکي کي گولائون مٿو، ھڪ نوڪدار چھنب، مٿي تي ڪلنگي

(چوٽي) ٻه گول اکيون ۽ ٻه پير هوندا آهن. مطلب ته مور رنگارنگي ۽ سهڻو پکي ٿيندو آهي.

رهڻ جو هنڌ:- هي باغن ۽ جهنگلن ۾ هوندو آهي. ماڻهو گهرن ۾ به پاليندا آهن.

سڀاءُ ۽ عادتون: هي ڊڄڻو پکي آهي. ڪتي، ٻلي وغيره جانورن کان ڊڄندو آهي. مور ۽ ڍيل گهڻو ڪري سيڻي گڏ گهمندا ڦرندا آهن جڏهن آڪيرو ڪندو آهي تڏهن ڏاڍو نچندو آهي ۽ سهڻو لڳندو آهي. انوقت سندس پڇ هڪ ڇٽ يا تاج وانگر لڳندو آهي.

ڪم:- هن کي ماڻهو گهرن ۾ وندر لاءِ پاليندا آهن. ڪيس رانديون وغيره سيکاريندا آهن هي سيڻي پکين ۾ سهڻو پکي آهي، تنهنڪري سرڪس يا نمائش ۾ به رکندا آهن.

نوٽ استاد صاحب اهڙي طرح ٻين جانورن ۽ پکين تي مضمون لکائي.

رسيدون لکڻ

١- اڌارن پيسن لاءِ رسيد

پئسا انداز /٦٠٠ روپيه اکرين ڇهه سئو روپيه پورا مون هيٺ صحيح ڪندڙ کي جناب سيٺ محمد يعقوب ميمڻ کان ڇهن مهينن لاءِ اڌاري طور برابر مليا.

تاريخ ١ فيبروري ١٩٦٨ع

شاهدي

صحيح گل حسن ڪوسو

محمد موسيٰ ڪوسو

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

٢- پگهار لاءِ رسيد

پئسا انداز ١٢٥ روپيه اکرين هڪ سئو پنجويهه روپيه پورا مون هيٺ صحيح ڪندڙ کي بابت پگهار ماه جنوري ١٩٦٨ع جا جناب تعلقه ماستر صاحب موره کان برابر مليا.

تاريخ ٥-٢-١٩٦٨ع

امام علي چانڊيو

نائب ماستر اسڪول سونهان

تعلقو مورو

٣- راهداري

سيني عام خاص ماڻهن خواهه سرڪاري عملدارن جي سڌ لاءِ لکجي ٿو ته نالي احمد ولد سائين بخش خاصخيلي وينل نوان جتوئي تعلقه مورو هتان هالا نوان کان ڍاندن جو جوڙو هڪ هزار روپيه خريد ڪري پنهنجي ڳوٺ وڃي ٿو، واٽ تي ڪوبه ڪيس رنڊ روڪ نه ڪري- ڍاندن جا نشان هيٺ ڏجن ٿا:

١- رنگ ڪڪڙو ٢- عمر ڇهين ڏندين ٣- سڱ مناوان ٤- پڇ پورو پنو ٥- منهن تي سفيد ڇٽو-

١- رنگ ڳاڙهو مليرو ٢- عمر نئون مڙيل ٣- سڱ نهرا ٤- پڇ پورو پنو ٥- سڄي ران تي داغ جو نشان-

تاريخ ١٢ فيبروري ١٩٦٨ع

چيئرمن ٽائون ڪاميٽي هالا

ضلع حيدرآباد

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

٤- مني آرڊر فارم پرڻ

پئسن جو تعداد انگن ۾ — ٧٥ روپيه

پئسن جو تعداد اکرن ۾ — پنجهتر روپيه پورا

پئسن وٺندڙ جو نالو ۽ پتو:- مسٽر رسول بخش صاحب ٽنيو اسسٽنٽ ماسٽر پرئڪٽسنگ اسڪول، ٽريننگ ڪاليج فارمين حيدرآباد سنڌ.

مني آرڊر جي رقم انگن ۾ — ٧٥ روپيه

〃 〃 〃 اکرن ۾ — پنجهتر روپيه

موڪليندڙ جو نالو ۽ پتو:- محمد علي ميمڻ دوڪاندار سڪرنڊ ضلع نوابشاهه

نوٽ:- فارم جي هيٺان مختصر احوال لکبو آهي-

محترم رسول بخش صاحب سلامت

السلام عليڪم:- هن گڏ پنجهتر روپيه موڪلجن ٿا اوهان مون لاءِ چادرن جو ڏزن ڪن وٺي موڪليندا ته مهرباني- السلام مطالع ڪندا-

محمد علي ميمڻ دوڪاندار سڪرنڊ-

نوان جتوئي   دوست ڏانهن خط

٢-٢-١٩٦٨ع   هجو

سدا سلامت

پيارا دوست در محمد خان

السلام عليڪم:-

اميد ته اوهان صاحب بفضل رب العالمين خوش خورم هوندا ۽ آهيو.

احوال ته- اوهان جو خط پهتو- مهرباني- مون کي پاڻ خط جو سخت انتظار هو- اوهان کي ڪاميابيءَ جون لکها مبارڪون هجن- سچ چيو اٿن ته ”ڏورين سي لهن، جڏهن تڏهن هوت کي“- اوهان جون ڪوششون پين لاءِ راه هموار ڪري رهيون آهن.

همت و بردباري سان ڏکيو ڪم به آسان ٿيو پوي.

السلام اوهان صاحب و جملي دوستن کي رسن.

والسلام   اوهان جو فضل محمد خاصخيلي

نوان جتوئي

نواب شاهه   پيءُ ڏانهن خط

١٢-٢-١٩٦٨ع   دائم اقبال

خدمت ۾ جناب حضرت والد صاحب

السلام عليڪم:- گهڻن ادبن، نيازن و پيرن چمڻ جي عرض ته هت ڪل خير آهن- اوهان بزرگن ڏانهن به رب العالمين خير ڪيو هوندو آمين-

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

عرض ته:- اسان جو سالياڻو امتحان گذريل هفتي ۾ ٿيو: جنهن ۾ آءٌ پهرين نمبر سان فل پاس ٿيو آهيان. اها سڀ اوهان صاحبن جي دعا آهي. مون کي انگريزي پڙهڻ جو شوق آهي، انڪري پئسا انداز پندرهن روپيه موڪلڻ فرمائيندا ته ڇهين جماعت جا ڪتاب وٺي ڪم کي سويرئي شروع ڪري ڏيان.

پيا حال احوال خيريت جا آهن، السلام ۽ پيرن تي هٿ عرض-

اوهان جو نورچشم
نور احمد

سڪرنڊ — مرشد ڏانهن خط

٥-٢-١٩٦٨ع — دائم اقبال

خدمت ۾ جناب حضرت مرشد صاحب

السلام عليڪم:- گهڻن ادبن نيازن ۽ پير چمڻ جي عرض ته ڪافي وقت کان زيارت نه ڪرائي اٿو اسان کي تمام سِڪ ٿي پيئي آهي، ان لاءِ التجا آهي ته ڪرم نوازي فرمائي بنده جي دعوت ۾ ڪائي ويندا ۽ زيارت پڻ ڪرائي ويندا.

اميد ته سائينجن هن هفتي اچي، جملي مريدن کي زيارت ڪرائي ويندا. السلام ۽ پيرن تي هٿ عرض.

السلام ۽ پيرن تي هٿ جملي مريدن جا قبول پون. زياده ادب

اوهان جو مريد
محمد عرس

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

مورو
ڀاءُ ڏانهن خط

٨-١٢-١٩٦٨ع
سدا سلامت هجو

پيارا ڀاءُ صاحب

السلام عليڪم ورحمة الله وبرڪاته

اميد ته اوهان صاحب مالڪ الملڪ جي مهربانيءَ سان خوش باش هوندا.

مطلب ته: آءٌ پڙهڻ ۾ مشغول آهيان، منٿ به مهلت ڪانه ٿي ملي- اسان ڪلاس وارن جي پاڙ ۾ ڇتا پيٽي لڳي پيئي آهي. ڀهرين نمبر حاصل ڪرڻ پنج شاگرد اميدوار آهيون. استاد صاحب هرهڪ کي همٿائي رهيو آهي- ان ڪري آءٌ ڳوٺ اچي ڪونه سگهندس مهرباني ڪري مون ڏانهن مهيني جو خرچ پکو ترت ڏياري موڪلڻ فرمائيندا-

السلام ۽ پيرن تي هٿ والدين کي عرض رکندا

السلام اوهان صاحب و جملي دوستن کي رسن.

بنده علي نواز

۵- پٽ ڏانهن خط

سڪرنڊ

۵- فيبروي ١٩٦٨ع
طولعمره

نورچشم راحت جان محمد هاشم

اسلام عليڪم- گهڻي پيار ۽ سڪ جي لکجي ٿو ته ڪيترا ڏينهن گذري ويا آهن جو اوهان احوال نه موڪليو آهي. اسان کي انتظار ٿي پيو آهي- خط پهچڻ

شرط حال احوال کان واقف ڪندا.
٢- پنهنجي پڙهڻ ۾ رات ڏينهن مشغول رهندا.
اميد ته گذريل امتحان وانگر هن سال به پهريون نمبر ڪڻندا.
هت سڀ خير آهي تسلي ڪندا.
اسلام جملي عزيزن جا مطالع ڪندا.
دعاگو پير بخش نيوهر

درخواستون لکڻ

ڪنڊيارو موڪل لاءِ درخواست

١٠-٢-١٩٦٨ع ڪنڊيارو

پرائمري اسڪول

خدمت ۾ جناب هيڊ ماستر صاحب

آءٌ عرضدار گل محمد ابن خير محمد ميمن متعلم پنجين جماعت، پرائمري اسڪول ڪنڊيارو جو عرض ٿو ڪريان ته منهنجي ڀاءُ جي شادي ايندڙ هفتي ۾ آهي. ان لاءِ موڪل جي ضرورت آهي. مهرباني ڪري تاريخ ١٢- ٢ ١٩٦٨، کان تاريخ ١٧ ٢ ١٩٦٨ تائين هڪ هفتو موڪل ڏيڻ فرمائيندا ته احسان.

زياده خير

تاريخ ١٠- ٢- ١٩٦٨

عرضدار گل محمد ميمن
متعلم جاعت پنجين
پرائمري اسڪول ڪنڊيارو

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

مورو ٢ـ اسڪالر شپ لاءِ درخواست

٩- ٦- ١٩٦٨ع

مورو

پرائمري اسڪول

خدمت ۾ جناب هيڊ ماستر صاحب

آءٌ عرضدار انورالدين ولد شمس الدين سومرو پڙهندڙ جماعت چوٿين اسڪول موري جو عرض ٿو ڪريان ته مهنجا مائٽ بلڪل مسڪين آهن مون کي پڙهڻ تي گهڻو شوق آهي ليڪن غريبي سبب پڙهائي نٿا سگهن. ان لاءِ التجا آهي ته مون کي اسڪالر شپ وٺائي ڏيڻ فرمائيندا ته تعليم حاصل ڪري سائينجن جي آل و اقبال جو دعاگو رهندس.

زياده ادب

تاريخ ٩- ٢- ١٩٦٨

عرضدار انورالدين شمس الدين ميمڻ

متعلم جمائت چوٿين (مورو)

شاگردن کي پاڙ تي مضمون لکائڻ:

منهن جو نالو محمد عيسيٰ آهي. منهن جي والد صاحب جو نالو محمد موسيٰ آهي. مهن جي ذات خاصخيلي آهي. آءٌ چوٿين جماعت ۾ پڙهندو آهيان. آءٌ پنهنجي ڪلاس جو مانيٽر آهيان. آءٌ بلڪل هو شيار آهيان مون کي ٻه هٿ، ٻه ڪن، ٻه اکيون، ٻه پير، هڪ نڪ، ۽ هڪ وات آهي. آءٌ هٿن سان ڪم ڪندو آهيان ڪنن سان ٻڌندو آهيان، اکين سان ڏسندو آهيان، پيرن

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner

سان پنڌ ڪندو آهيان، نڪ سان سگهندو آهيان، وات سان کائيندو آهيان ۽ ڳالهائيندو آهيان.

ڳوٺ تي مضمون لکڻ

اسان جي ڳوٺ جو نالو سهڙا آهي. سهڙا ڳوٺ تعلقه موري ضلع نوابشاهه ۾ آهي. هن ۾ ٽي سو گهر آهن سهڙا ڳوٺ ۾ سومرا، ميمڻ، سهتا، ڪونريچا، پٺي ذات جا ماڻهو رهن ٿا. سهڙا ڳوٺ جو وڏيرو لعل محمد خان ڪونريچو آهي ڳوٺ ۾ هڪ پرائمري اسڪول، ڊڪ ۽ انجنيري بنگلو آهي. سهڙا ديهه ۽ ٽپي جو نالو پڻ آهي سهڙا، منيائي ڪان ۾ ميل موري واري رستي تي آهي. سهڙا ۾ پوسٽ آفيس پڻ آهي.

نوٽ:- اهڙي طرح شاگردن ۾ تقريري مادي خواه تحريري طاقت لاءِ اهڙا عنوان ڪارگر ثابت ٿين ٿا.

اسڪول تي مضمون

اسان جي اسڪول جو نالو نوان جتوئي آهي - نوان جتوئي ۾ ڏه ماستر ۽ پنج ڪلاس ٽي سو شاگرد آهن هيڊ ماستر جو نالو حاجي محمد بخش خان جتوئي آهي- اسڪول کي عاليشان پارڪ آهي جنهن ۾ قسمين قسمين گل آهن- اسان جو اسڪول پڙهائيءَ ۾ پهريون نمبر آهي- اسڪول ۾ ماستر صاحب گهڻو ڪري ڳوٺ جا آهن- اسڪول ۾ جونيئر ريڊڪراس، لئبرري پڻ آهي شاگردن جي پڙهائيءَ سان گڏ سندن اخلاق، صفائي ستائي تي پڻ

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

توجهه ڏنو وڃي ٿو.
اسان جو اسڪول يونين جتوئي نوان، تعلقو مورو ضلعو نواب شاهه ۾ آهي. اسان جو اسڪول تعلقي جو سڀ سينٽر آهي جتان استاد صاحب پگهارو وٺندا آهن.

پورو ٿيو

ڇپيندڙ :
واحد آرٽ پريس فقير جو پڙ
ميونسپل مارڪيٽ حيدرآباد .

www.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

مصنف جا شايع ٿيل ڪتاب

١- اسلامي سوغات حصه اول	٠-٣١
٢- حقوق الوالدين	٠-٣١
٣- مجموعه ادعيه	٠-٣١
٤- املھ ماڻڪ	٠-٣١
٥- موتي	٠-٣٧
٦- نماز ڪامل	١-٥٠
٧- نماز مترجم	٠-٣١
٨- ياد نماز	١-٥٠
٩- گل بهادر	٠-٥٠
١٠- جاگرافي تعلقو نوابشاه	٠-٣٧

غير مطبوع ڪتاب

١- ڪلام صابر

٢ تذڪرة الشعرا ضلعو نوابشاهه

٣- اسلامي سوغات ٻيو ڀاڱو

ملڻ جو هنڌ:-

١- مختيار بوڪ ڊيپو نواب شاهه

٢- آر- ايم- فتح ائنڊ برادرس حيدرآباد

www.sindhsalamat.com

Scanned with CamScanner